

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ В ШКОЛІ 8

Розділ 1. ЩО ТАКЕ КУЛЬТУРА

Які соціальні й психологічні категорії творять багатогранну природу феномену культури	13
СС.01 Уявлення про культуру. <i>Наскільки об'єктивними є наші перші уявлення про культуру .....</i>	16
СС.02 «Що таке культура?» <i>Яку сутність ми вкладаємо у поняття «культура» .....</i>	17
СС.03 Тиждень/місячник міжкультурного діалогу в школі. <i>Ми різні. Ми єдині. Єдність у розмаїтті .....</i>	18
СС.04 Айсберг Культури. Які важливі аспекти культури є прихованими	19
СС.05 Культурні артефакти. <i>Про що ми можемо дізнатися, вивчаючи різноманітні атрибути культури</i>	21
СС.06 Народна педагогіка. <i>Які особливості має певна культура у сфері виховання .....</i>	22
СС.07 «Експедиція» вглиб культури. <i>Що нам дає безпосереднє пізнання певної культури .....</i>	23
СС.08 Не лише смак. <i>Яку інформацію нам несуть національні страви .....</i>	25
СС.09 Що творить культуру? <i>Які фактори впливають на розвиток культури .....</i>	27

Розділ 2. ПОЛІКУЛЬТУРНЕ СУСПІЛЬСТВО

Культурна різноманітність – це суспільна проблема чи потенціал для розвитку	29
---	----

PS.01 Притчі про багатокультурність. <i>Що означає різноманітність .....</i>	33
PS.02 Сніжинки. <i>Яким чином ми можемо побачити багатоманітність .....</i>	34
PS.03 Обери країну, в якій ти хотів би жити. <i>Яким чином культурні особливості тієї чи іншої спільноти впливають на життя її представників .....</i>	35
PS.04 Сім нот. <i>Які переваги для суспільства надає культурна багатоманітність .....</i>	37
PS.05 Багатокультурна карта моого населеного пункту, мікрорайону, вулиці. <i>Наскільки багатоманітним є мое довкілля .....</i>	38
PS.06 Сучасні мігранти. <i>Сучасні мігранти – проблема суспільства чи соціальний капітал .....</i>	39
PS.07 Полікультурне суспільство. <i>Яку роль у нашему житті відіграє полікультурність суспільства .....</i>	40
PS.08 Три релігії: храми, священні книги, свята. <i>Що є спільного і відмінного у трьох релігіях – християнстві, ісламі та іудаїзмі .....</i>	41
PS.09 Мої унікальні сусіди. <i>Наскільки добре ми знаємо тих людей, що живуть поряд .....</i>	42
PS.10 Хто тут іноземець. <i>Які різні культури проявляються у твоєму щоденному житті .....</i>	43

PS.11	Суспільна багатоманітність Суспільна багатоманітність – це проблема чи потенціал успішного розвитку	44
PS.12	Світ як село чисельністю в 100 мешканців Як нам жити разом	45

Розділ 3. Я ТА КУЛЬТУРА

Я належу до певної культури чи створюю її	47
---	----

СМ.01	Різноманітність людських цінностей Які цінності є важливими для кожного з нас, для інших людей	50
СМ.02	Етичні цінності та права людини Яке місце етичні цінності займають у правах людини	51
СМ.03	Автопортрет Наскільки ми подібні. Наскільки ми різні	52
СМ.04	Мої очікування Яким чином я можу пізнавати іншу культуру	53
СМ.05	Щоденник міжкультурної комунікації Якими є мої враження від міжкультурної комунікації	54
СМ.06	Ти означаєш багато У мене одна роль у житті чи декілька	55
СМ.07	Дитяча дружба не має кордонів Яким чином і чому змінювалися стосунки між дружинами дитинства, представниками різних культур	56

Розділ 4. КУЛЬТУРА ТА МІЖКУЛЬТУРНЕ СПІЛКУВАННЯ

Як навчитися ефективно спілкуватися з представниками різних культур	57
---	----

ІС.01	Привітання у різних культурах. Як вітаються люди в різних культурах	60
ІС.02	День рідної мови у багатокультурному класі. Чому нам слід поважати мови спілкування інших людей	61
ІС.03	Культура спілкування. Яким чином люди в різних культурах спілкуються поміж собою	64
ІС.04	Мовчки, але спільно. Як можна досягти порозуміння	65
ІС.05	Сила добрих слів. Яким чином в різних мовах описуються одні й ті ж об'єкти, явища	66
ІС.06	Мова сусіда. Яку роль відіграють найбільш вживані слова в різних мовах	67
ІС.07	«Ні» у різних культурах. Як кажуть «ні» у різних культурах	70
ІС.08	Про всіх на світі. Як ми залежимо один від одного	73
ІС.09	Маленька чорна овечка. Чи завжди на підставі першого враження можна скласти повноцінне уявлення про людину або подію	74
ІС.10	Інтеграція через діалог. Яким чином краще інтегрувати внутрішньо переміщених осіб в межах місцевої громади	76

Розділ 5. ІСТОРІЯ БАГАТОКУЛЬТУРНА**Як жили разом представники різних культур.****Уроки історії 77**

HP.01	Моя історія. Моя культура. Яким чином одні й ті ж історичні події впливають на різних людей	80
HP.02	«Як будувати рідну хату» Яким чином історичні паралелі допомагають долати міжкультурну роз'єднаність та протистояння	81
HP.03	Дилема Хельги. Яким має бути наше рішення, коли ми стоїмо перед моральним вибором	83
HP.04	Більшість – меншість в історії. Чи завжди в історії суспільна більшість і суспільна меншість були незмінними категоріями	85
HP.05	Багатоманітність і мова. Чи можна краще пізнати один одного через мову	87
HP.06	Міграції в історії України. Які причини та наслідки міграцій	88
HP.07	День пам'яті про трагедії народів України. Єдине, що потрібне для тріумфу зла – це те, щоб добрі люди нічого не робили.	91
HP.08	Позбавлені батьківщини. Депортация кримських татар. Як депортация кримських татар вплинула на їхні долі	93

Розділ 6. МІЖКУЛЬТУРНІ СТЕРЕОТИПИ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ**Як безпосереднє пізнання інших людей змінює наші уявлення про них 95**

SP.01	Жива бібліотека. Що ми знаємо про людей, які нас оточують	99
SP.02	Міжкультурні шлюби. Міжкультурні сім'ї. Чи може бути щасливим шлюб із представником іншої культури	101
SP.03	Біла ворона. Чи легко бути іншим	103
SP.04	Доповні речення. Чи вірними є наші перші уявлення про ту чи іншу культуру	104
SP.05	Сходинки взаємин. Що має бути основою соціальної взаємодії громадян	105
SP.06	«Здаю помешкання». Якими є причини упередженого ставлення до інших людей	107
SP.07	Міжкультурні конфлікти. Чому виникають міжкультурні конфлікти, і як їх розв'язують	108
SP.08	Толерантність та стереотипи. Чи є толерантність передумовою подолання стереотипів	109
SP.09	Мій вибір. Чи є люди насправді такими, якими ми їх собі уявляємо	111
SP.10	Мандрівний народ – роми. Як історія і традиційний кочовий спосіб життя ромів вплинули на їхню інтеграцію в сучасне українське суспільство	113
SP.11	Малюємо толерантність. Що означає бути толерантним	115

Розділ 7. РАЗОМ НА ОДНІЙ ЗЕМЛІ

Як розвиток регіональної самобутності може сприяти національній єдності України 117

RM.01	Літні молодіжні табори «Джерела толерантності». <i>Які фактори об'єднують українське суспільство</i>	121
RM.02	Меншини в Україні. <i>Кого ми можемо називати українцем</i>	122
RM.03	Релігійні традиції в Україні. <i>Чи можуть представники різних конфесій мирно співіснувати в одному суспільстві</i>	124
RM.04	Регіональне розмаїття України. <i>Як можна подолати міжрегіональне протистояння в Україні</i>	125
RM.05	Регіони України. Єдність у різноманітності <i>Що для нас є спільним. Що кожен з нас має особливого</i>	127
RM.06	Схід і Захід разом. <i>Як безпосереднє знайомство з іншими людьми змінює наше уявлення про них</i>	129
RM.07	Андрійко в скруті. <i>Як боротися із ситуаціями психологічного тиску, булінгу чи агресії у шкільному середовищі</i>	131
RM.08	Багатокультурна Україна. <i>Яким чином багатокультурність проявляється в Україні</i>	134
RM.09	Дні національних культур України. <i>Що ми знаємо про народи, які проживають на території України</i>	135

Розділ 8. СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР ПОЛІКУЛЬТУРНОСТІ

Як соціальне становище впливає на формування особистості дитини та її взаємостосунки з іншими 139

SD.01	У лабіринті професійного вибору. <i>Чи задекларована в Конституції рівність прав чоловіків та жінок виконується на практиці</i>	142
SD.02	Рівні мовжливості. <i>Чи впливають гендерні стереотипи на можливості життєвої реалізації юнаків і дівчат</i>	144
SD.03	Гендерна рівність. Що ми розуміємо під гендерною рівністю	146
SD.04	Соціальні ролі. <i>Яким чином соціальні ролі впливають на нашу поведінку</i>	149
SD.05	Хроніка вихідного дня. <i>Чи є справедливим розподіл домашньої праці між чоловіками та жінками</i>	152
SD.06	Соціальний статус <i>Чи впливає соціальний статус на характер взаємостосунків поміж людьми</i>	153
SD.07	Соціальний барометр. <i>Чим зумовлено наше ставлення до різних людей і подій</i>	154
SD.08	Культурні інсценізації. Чи легко бути іншим	155
SD.09	Чи легко, коли ти інший. <i>Як боротися із ситуаціями психологічного тиску, булінгу чи агресії у шкільному середовищі</i>	156

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 158